EMBARGOURILE FEDERAȚIEI RUSE CA INSTRUMENT DE PRESIUNE ASUPRA POLITICII REPUBLICII MOLDOVA (Cazul embargoului asupra vinurilor moldoveneşti din anul 2006)

Liviu ROTARU

Federaţia Rusă (FR) este unul din principalii parteneri strategici ai Republicii Moldova (RM), având în vedere trecutul istoric comun, amplasarea geografică şi piaţa de desfacere largă. Însă ponderea fluxurilor comerciale

dintre RM şi FR s-a schimbat pe toată perioada existenţei relaţiilor datorită rezultatului firesc de diversificare a partenerilor comerciali, dar şi a regulilor neclare de joc în relaţiile comerciale faţă de RM. Aceasta a diminuat scăderea, în perioade scurte, a nivelului exporturilor RM către FR.

În respectiva comunicare, ne-am propus să arătăm cum Federaţia Rusă a folosit pârghiile economice pentru a demonstra politicienilor de la Chişinău că nu este de acord cu politica dusă de aceştia. Vom arăta cum unele decizii ale autorităţilor de la Chişinău, care nu conveneau Moscovei, au influenţat scăderea nivelului exportului şi ca rezultat aducerea de mari prejudicii producătorilor moldoveni care depindeau, în acea perioadă de piaţa rusă. Ca surse pentru elaborarea respectivei comunicări, am folosit unele studii analitice consacrate atât relaţiilor moldo-ruse, cât şi relaţiilor RM cu Uniunea Europeană (UE). Ca izvor de date le-am folosit pe cele publicate pe platforma web a Biroului Naţional de Statistică.

Cea mai vizibilă schimbare, sau mai bine zis scădere a volumului exporturilor RM către FR a fost în anul 2006. Dacă în 2005 volumul total al exportului RM către FR era în valoare totală de 347.361 mii dolari SUA, atunci în anul 2006 această sumă a scăzut practic în jumătate, aducând mari pierderi producătorilor locali care erau puternic dependenţi de piaţa rusă, în special a producătorilor de vinuri. FR reprezenta, în 2006, principala piaţă de desfacere a băuturilor alcoolice moldoveneşti (80 % din totalul exporturilor de vin mergea spre piaţa rusă). Un simplu calcul matematic ne arată că doar în al doilea trimestru al anului 2006, suma exporturilor băuturilor alcoolice a scăzut de la 63.360 mii dolari SUA la 23.356 mii dolari SUA. Drept consecinţă a embargoului asupra vinurilor instituit la 20 martie 2006, exportul acestora în FR a scăzut cu aproximativ 60%[1]. Ca explicaţie la instituirea acestui embargo, inspectorul-şef sanitar al Rusiei de pe atunci Ghenadie Onişcenko a afirmat că vinurile în moldoveneşti au fost găsite metale grele şi pesticide. Partea rusă a declarat că în urma controalelor au fost depistate pesticide în 60 % din probele din RM. Cel mai interesant este faptul că un an mai devreme, Duma rusă a cerut interdicţie asupra importurilor de vinuri moldoveneşti, deoarece RM a fost considerată că promovează politici antiruseşti. Anume la acest capitol ne vom opri mai detaliat, ca să depistăm care anume acţiuni au fost calificate de către Dumă drept anti-ruseşti.

Pentru a analiza din punct de vedere politic, trebuie să ne întoarcem la anul 2001, odată cu venirea la putere a Partidului Comuniştilor (PCRM) în RM. În general, aflarea la putere a PCRM în anii 2001-2009 a reprezentat o

[1] Calculele autorului în baza datelor Biroului Naţional de Statistică cu referire *la exportul Republicii Moldova*.

perioadă de transformare a relaţiilor dintre RM şi Uniunea Europeană, (UE) ceea ce evident nu era pe placul Moscovei. Partidul, care în 2001 a câştigat sub lozincile de intrare a RM în alianţă cu FR şi Belarus, şi a declarării limbii ruse ca a doua limbă de stat, într-atât de deschis şi-a reîntors viziunile în anul 2005, promovând un curs de apropiere de UE, în aşa mod încât programul politicii externe a partidului a devenit practic asemenea celor de opoziţie.

Cauzele acestor schimbări radicale sunt atât obiective, cât şi subiective, primele ne lămuresc logica acţiunilor conducerii PCRM, iar cele subiective ne redau forma în care în perioada 2004-2006 a avut loc schimbarea vectorului extern. Printre factorii obiectivi a fost influenţa de extindere a UE şi a seriilor *Revoluţiilor colorate* pe teritoriul CSI. Factorul subiectiv a fost răcirea relaţiilor moldo-ruse ca rezultat al nesemnării de către conducerea de la Chişinău a Memorandumului Kozak din noiembrie 2003. Răcirea treptată a relaţiilor pe fundalul unor apropieri tot mai intense către UE a şi coincis cu anul 2006 când s-a ajuns la embargo. În anul 2005 RM a ajuns la o treaptă mai înaltă în ceea ce priveşte relaţiile cu UE, şi probabil faptul dat a fost calificat de către Moscova ca o tentativă contra rolului său în această regiune. Este interesant că chiar şi în unele articole ruse, acest embargo, numit ca „gest demonstrativ", nu a fost, într-un final, nici în interesele FR, nici ale RM. Aceasta a favorizat ca, indiferent de evoluţia relaţiilor cu UE, exportul RM să se mărească după 2006, ajungând la volumul din 2005 abia în 2010.

Făcând o analiză atentă a condiţiilor în care au fost impuse sancţiunile analizate din 2006, atât şi cele mai noi, se poate observa că lângă fiecare se află un caracter politic. Aceste sancţiuni nu duc la altceva decât la tensionarea relaţiilor dintre cele două state, şi cel mai grav - la producerea de pierderi în rândul exportatorilor locali ai RM. Odată cu destrămarea URSS-ului, FR a ajuns mai departe de Europa, ceea ce a cauzat slăbirea unei influenţe directe asupra statelor care pe parcurs de aproximativ un secol erau în viziunea directă a Moscovei. La începutul sec. XXI, când expansiunea directă, armată va fi practic imediat condamnată de către comunitatea atât europeană cât şi cea de mondială, FR nu-i rămâne altă cale decât impunerea unei influenţe şi dependenţe de natură economică asupra unor state, printre care şi RM. Practic, regiunea transnistreană este în acest fel un forpost rus în regiunea Europei de Sud-Est. Folosirea constrângerilor economice a fost şi va fi un instrument care v-a fi pus în aplicare Moldovei dacă aceasta va încerca să promoveze politici care vor afecta influenţa rusă în teritoriul respectiv. Este greu să presupunem oarecare tendinţe ale relaţiilor moldo-ruse. Paradoxal, dar RM nu are un plan de acţiuni bine definit, pus la punct în problema cum ar trebui să fie aceste relaţii cu un partener economic strategic, ce paşi ar trebui de urmat pentru a dezgheţa dialogul moldo-rus.

Bibliografie:

Кирилов, В.Б., Путинцев, И.С. *Отношения Молдавии и ЕС в 1998-2012 гг.* https://mgimo.ru/files/234685/inern_kirillov.pdf Accesat: 08.02.2018.

Popa, A. *Moldova şi Rusia: între relaţii comerciale şi dependenţă economică*, Chişinău 2015.

Biroul naţional de Statistică cu privire la *Exportul Republicii Moldova structurat pe trimestre şi principalele ţări-partenere (2005-2017).*

Recomandat
Anatol PETRENCU, dr. hab., prof. univ.